Analysis 2B

Luc Veldhuis

14 mei 2017

Integratie

Herhaling

Herhaalde integralen in Cartesische coordinaten.
Stelling van Fubini

- Principe van Cavalieri
- Stelling over herhaalde integralen over gebiden van de vorm $C = \{(x, y) \in \mathbb{R}^{n+1} | x \in A, h_1(x) \leq y \leq h_2(x)\}$ waarbij $A \subseteq \mathbb{R}^n$ meetbaar en $h_1 : A \to \mathbb{R}$ een continue functie

Transformatie stelling

Motivatie

$S = \{(x,y) \in \mathbb{R}^2 | x^2 + y^2 \leq 1, y \geq 1\} = \{(x,y) \in \mathbb{R}^2 | -1 \leq x \leq 1, 0 \leq y \leq \sqrt{1-x^2}\}$ (bovenste halve cirkel)

Oppervlakte geeft: $\int \int_S =^{herhaalt} \int_0^1 (\int_0^{\sqrt{1-x^2}} dy)\ dx$

Kan wel, maar kan makkelijker.

Neem transformatie: $T : \mathbb{R}^2 \to \mathbb{R}^2$ met

$T(r, \theta) \mapsto (r\cos(\theta), r\sin(\theta))$

$r \geq 0$ is de straal. Dan is $S = T(R)$ met $R = [0,1] \times [0, \pi]$

Neem $A = \{(x,y) \in \mathbb{R}^2 | x^2 + y^2 \leq 2, y \geq 0\} \setminus \{(x,y) \in \mathbb{R}^2 | x^2 + y^2 \leq 1, y \geq 0\}$

Dan $A = T(Q)$ met $Q = [1,2] \times [0, \pi]$

T is differentieerbaar in alle punten met afgeleide:

$$T'(r,\theta) = \begin{pmatrix} \cos(\theta) & -r\sin(\theta) \\ \sin(\theta) & r\cos(\theta) \end{pmatrix}$$

Transformatie stelling

Opmerking

T is niet overal inverteerbaar, bijvoorbeeld op $R = [0,1] \times [0,\pi]$ het segment van $(0,0)$ tot $(0,\pi)$ wordt helemaal op $(0,0)$ afgebeeld.

Voorbeeld

$S \subseteq \mathbb{R}^n$ meetbaar
$f : \mathbb{R}^n \to \mathbb{R}$ integreerbaar.
$T : \mathbb{R}^n \to \mathbb{R}^n$
Mapping: $R \to^T S \to^f \mathbb{R}$

Transformatie stelling

Probleem

Vraag: Kan ik $\int_{S=T(R)}$ uitrekenen als een integraal over R van $f \circ T$?

Antwoord: Ja, onder 'geschikte voorwaarden' voor T geldt:
$\int_S f = \int_R (f \circ T) \cdot |det T'|$

Transformatie stelling

Voorbeeld

Halve bol: met cavalieri $V = \frac{2}{3}\pi$

$D = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 | x^2 + y^2 \leq 1\}$ de eenheidsschijf.

Met poolcoordinaten: $T(r, \theta) = (r\cos(\theta), r\sin(\theta))$

$D = T(R)$ met $R = [0, 1] \times [0, 2\pi]$

$$T'(r, \theta) = \begin{pmatrix} \cos(\theta) & -r\sin(\theta) \\ \sin(\theta) & r\cos(\theta) \end{pmatrix}$$

$|det T'| = r$

$f \circ T = \sqrt{1 - (r\cos(\theta))^2 - (r\sin(\theta))^2} = \sqrt{1 - r^2}$

$V = \int_D \int \sqrt{1 - x^2 - y^2} dA =^{Trans\ St.} \int_R \int r\sqrt{1 - r^2} =^{Herh.\ Integ.}$

$\int_0^1 (\int_0^{2\pi} r\sqrt{1 - r^2} d\theta) dr = 2\pi \int_0^1 r\sqrt{1 - r^2} dr =$

$2\pi[-\frac{1}{2}\frac{2}{3}(1 - r^2)^{\frac{3}{2}}]_0^1 = 2\pi\frac{1}{3} = \frac{2}{3}$

Transformatie stelling

Sperical Coordinates

$T : [0, +\infty) \times [0, \pi] \times [0, 2\pi] \to \mathbb{R}^3$ met
$(\rho, \phi, \theta) \mapsto (\rho \sin(\phi) \cos(\theta), \rho \sin(\phi) \sin(\theta), \rho \cos(\phi))$ is een mapping voor 'sperical coordinates', bolcoordinaten.
Het volume tussen een bol en een kegel:
$V = T(\{(\rho, \phi, \theta) : 0 \leq \rho \leq R, 0 \leq \phi \leq \frac{\pi}{4}, 0 \leq \theta \leq 2\pi\})$

Voorbeeld

$$\begin{cases} x^2 + y^2 + z^2 = R^2 \\ z = \sqrt{x^2 + y^2} \qquad \text{(kegel)} \end{cases}$$

In bolcoordinaten:

$$\begin{cases} \rho = R \\ \phi = \frac{\pi}{4} \end{cases}$$

Substitutie stelling

Idee

We weten uit de ketting regel dat:
$\int f(x)dx = \int f(u(s))u'(s)ds$ met $u'(s)ds = dx$ en $x = u(s)$
Dit geeft $\frac{dx}{ds} = u'(s)$
$u : \mathbb{R} \to \mathbb{R}$ differentieerbaar geeft
$\frac{u(x)-u(x_0)}{x-x_0} \equiv u'(x)$ voor x en x_0 dichtbij.
Voor een lineaire transformatie:
$L : \mathbb{R} \to \mathbb{R}$ met $L(x) = \lambda x$

Substitutie stelling

Lineaire transformaties

$B \subseteq \mathbb{R}^n$ meetbaar.
$L : \mathbb{R}^n \to \mathbb{R}^n$ lineaire afbeelding, inverteerbaar.
Kan een kubus in een parallellepipedum veranderen.
Het volume van dit parallellepipedum is de absolute waarde van de determinant van de geassocieerde matrix van de lineaire transformatie L.
Dus geldt $V(L(B)) = |det\ L| \cdot V(B)$

Opgave 5.2

A meetbaar dan en slechts dan als $\forall \epsilon > 0$, $\exists A_1, A_2$ meetbaar zodat $A_1 \subseteq A \subseteq A_2$ en $V(A_2 - A_1) \leq \epsilon$

Substitutie stelling

Voorbeeld

Starre bewegingen zijn volume behoudend. ('Rigid motions')
$t_a \circ \mu$, waarbij $t_a(x) = x + a$ en $|det\ \mu| = 1$, bijvoorbeeld
$R_\theta : \mathbb{R}^2 \to \mathbb{R}^2$ met $\begin{pmatrix} \cos(\theta) & -\sin(\theta) \\ \sin(\theta) & \cos(\theta) \end{pmatrix}$